

Akty oraz przepisy powołane w stanowisku:

- 1) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. — Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), w skrócie „k.c.” — art. 55²;
- 2) ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.), w skrócie „p.g.g.” — art. 26c ust. 1—9 oraz art. 84 ust. 1;
- 3) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia i funkcjonowania funduszu likwidacji zakładu górniczego (Dz. U. Nr 108, poz. 951), w skrócie „r.f.lik.” — § 4;
- 4) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz. U. Nr 192, poz. 1379 oraz z 2011 r. Nr 163, poz. 981), w skrócie „u.g.w.k.” — art. 8 ust. 4;
- 5) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981), w skrócie „n.p.g.g.” — art. 36 ust. 6 oraz art. 128.

Zagadnienie kluczowe: przejęcie niewykorzystanych środków funduszu likwidacji podziemnego zakładu górniczego przez następcę prawnego przedsiębiorcy

Treść stanowiska:

1. Stosownie do art. 26c ust. 3 p.g.g., przedsiębiorca prowadzący wydobywanie kopaliny systemem podziemnym gromadzi środki funduszu likwidacji zakładu górniczego, zwanego dalej „funduszem”, na wyodrębnionym rachunku bankowym, dokonując wpłat na fundusz począwszy od dnia powstania obowiązku uiszczenia opłaty eksploatacyjnej, tj. od dnia „rozpoczęcia działalności” — rozpoczęcia ruchu zakładu górniczego (przedsiębiorca wydobywający kopalinę ze złoża uiszcza opłatę eksploatacyjną za wydobytą kopalinę — art. 84 ust. 1 p.g.g.). Odpisy na fundusz przedsiębiorca ustala odrębnie dla każdego zakładu górniczego; dla podziemnych zakładów górniczych jego wysokość odpowiada równowartości od 3 % do 10 % odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych zakładu górniczego, ustalanych stosownie do przepisów o podatku dochodowym.

2. Szczegółowe regulacje w zakresie zasad tworzenia i funkcjonowania funduszu zostały określone w r.f.lik. M.in. stosownie do § 4 r.f.lik., środki funduszu pochodzące z wpłat równowartości części odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych zakładu górniczego, ustalanych stosownie do przepisów o podatku dochodowym, zwiększa się o wpływy z oprocentowania tych środków zgromadzonych na rachunkach bankowych.

W przypadku górnictwa węgla kamiennego obowiązuje dodatkowa regulacja. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 4 u.g.w.k., środki funduszu likwidacji zakładu górniczego mogą być gromadzone również w postaci bonów skarbowych i obligacji emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa, a w konsekwencji środki te zwiększa się o przychody z tych bonów lub obligacji.

3. Przepis art. 26c ust. 9 p.g.g., stanowiący, że następcą prawnym przedsiębiorcy przejmuje niewykorzystane środki funduszu, oraz wymagania określone w art. 26c ust. 1—8 p.g.g., obejmują swoim zakresem przedmiotowym wszystkie przypadki, w których dochodzi do następstwa prawnego w zakresie prowadzenia ruchu lub likwidacji zakładu górniczego. Jednym z nich jest przypadek uregulowany w art. 55² k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna mająca za przedmiot zbycie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części (zakładu górniczego) obejmuje jedynie wszystko, co wchodzi w skład przedsiębiorstwa lub tej części. W związku z faktem, że środki funduszu nie wchodzi w skład przedsiębiorstwa lub jego części, a jedynie są z nim prawnie „związane” (fundusz ten jest swoistym funduszem „celowym”), konieczne było ujęcie w p.g.g. dodatkowej formuły o przejęciu niewykorzystanych środków funduszu przez następcę prawnego przedsiębiorcy.

4. Nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci zakładu górniczego nie powoduje zmiany posiadacza rachunku bankowego, na którym zostały zgromadzone te środki, a jedynie m.in. stwarza obowiązek dalszego gromadzenia środków na funduszu oraz możliwość korzystania ze środków funduszu na potrzeby, dla których został utworzony.

5. Stosownie do art. 128 n.p.g.g., przedsiębiorca prowadzący wydobywanie kopaliny systemem podziemnym gromadzi środki funduszu na wyodrębnionym rachunku bankowym w postaci środków pieniężnych, bonów skarbowych lub obligacji emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa (przepis ten przejmuje rozwiązanie zamieszczone obecnie jedynie w art. 8 ust. 4 u.g.w.k.), dokonując wpłat na fundusz począwszy od dnia wymagalności opłaty eksploatacyjnej. Środki te zwiększa się o wpływy z oprocentowania tych środków pieniężnych oraz przychody z tych bonów i obligacji.

Wysokość odpisów na fundusz dla podziemnych zakładów górniczych odpowiada równowartości nie mniej niż 3 % odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych zakładu górniczego, ustalanych stosownie do przepisów o podatku dochodowym.

Przedsiębiorca może utworzyć wspólny fundusz dla więcej niż jednego zakładu górniczego, co nie oznacza wyłączenia dotychczasowej zasady, że odpisy na fundusz ustala się odrębnie dla każdego zakładu górniczego.

Przepisy te stosuje się odpowiednio do następcy prawnego przedsiębiorcy, który utworzył fundusz. W art. 128 n.p.g.g. brak jest odpowiednika art. 26c ust. 9 p.g.g., w którym wyrażono zasadę, że następcą prawny przedsiębiorcy przejmuje niewykorzystane środki funduszu. Jednak potwierdzeniem dotychczasowej zasady o braku „następstwa prawnego” w zakresie środków funduszu jest regulacja zamieszczona w art. 36 ust. 6 n.p.g.g., zgodnie z którą przeniesienie koncesji przez organ koncesyjny następuje pod warunkiem przedstawienia przez podmiot, na który jest przenoszona koncesja, dowodu utworzenia rachunku bankowego funduszu likwidacji zakładu górniczego i zgromadzenia na nim środków finansowych w wysokości odpowiadającej środkom finansowym zgromadzonym przez dotychczasowego przedsiębiorcę.

6. Na gruncie nowego stanu prawnego (tj. od dnia 1 stycznia 2012 r.) szczegółowe regulacje w zakresie zasad tworzenia i funkcjonowania funduszu będą określone w n.p.g.g., która nie zawiera upoważnienia do wydania rozporządzenia w tym zakresie. Wszystkie kwestie dotyczące tego zagadnienia zamieszczono na poziomie ustawy.

Przedstawione stanowisko nie stanowi wiążącej wykładni przepisów prawa.
W przypadku wykorzystywania przedstawionego stanowiska należy powołać się na źródło.

Za treść stanowiska odpowiada: *Przemysław GRZESIOK — Dyrektor Departamentu Prawnego WUG*

Data wygenerowania stanowiska: *23 listopada 2011 r.*